

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

511

Vragen van de leden **Westerveld** en **Voortman** (beiden GroenLinks) aan de Staatssecretarissen van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *zwerfjongeren* (ingezonden 3 november 2017).

Antwoord van Staatssecretaris **Blokhuis** (Volksgezondheid, Welzijn en Sport), mede namens de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (ontvangen 24 november 2017).

Vraag 1

Kent u het artikel «Honderden spookjongeren thuisloos in Nijmegen»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2, 4, 7

Wat vindt u van de schatting van kennisinstituut Movisie dat er landelijk zo'n 32.000 zwerfjongeren zijn en het aantal stijgt? Herkent u zich in het genoemde aantal? Zo nee, waarom niet? Zo ja, wat zijn volgens u de oorzaken van de stijging van het aantal zwerfjongeren?

Herkent u de bewering in het artikel dat de kostendelersnorm een van de oorzaken is? Bent u bereid om maatregelen te treffen om deze ongewenste gevolgen van de kostendelersnorm aan te pakken? Zo nee, waarom niet? Denkt u dat de stijging van het aantal zwerfjongeren ook veroorzaakt wordt door een slechte overgang van jeugdhulp naar Wmo-ondersteuning? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 2, 4, 7

Het CBS brengt jaarlijks in beeld hoeveel zwerfjongeren er naar schatting in Nederland zijn. Volgens het CBS waren er op 1 januari 2016 12.400 zwerfjongeren in de leeftijd van 18–30 jaar. Het aantal dat in het krantenartikel wordt genoemd, herken ik niet.

¹ https://www.gelderlander.nl/nijmegen-e-o/honderden-spookjongeren-thuisloos-in-nijmegen~a8eddac8/?utm_source=whatsapp&utm_medium=social&utm_campaign=socialsharing_app

Er lijkt sprake te zijn van een (zorgelijke) stijging van het aantal zwerfjongeren. Zoals de toenmalige staatssecretarissen van SZW en VWS uw Kamer op 13 september jl.² hebben gemeld, lopen er om die reden op dit moment twee trajecten om meer zicht te krijgen op dakloze jongeren.

Allereerst is de Federatie Opvang gevraagd eind 2017 een rapportage «Cijfers maatschappelijke opvang 2016» op te leveren. De rapportage zal een beeld geven van het aantal jongeren (18–22 jaar en 23–30 jaar) dat in 2016 gebruik heeft gemaakt van de maatschappelijke opvang. De Federatie Opvang bekijkt of zij bij een stijging of daling van het gebruik van een bepaalde doelgroep een verklaring kan geven.

Ten tweede wordt er in opdracht van de Staatssecretaris van SZW, de Minister van OCW, de Minister van VWS en mijzelf onderzoek uitgevoerd waarin de problemen rondom zwerfjongeren met schulden in kaart worden gebracht en verbetermaatregelen voor de korte en langere termijn op een rij worden gezet. Dit onderzoek zal begin 2018 worden afgerond. Aan het onderzoeksbureau wordt onder andere gevraagd in kaart te brengen hoeveel zwerfjongeren er op dit moment in Nederland zijn.

Ten aanzien van de kostendelersnorm kan ik het volgende melden. De bijstand is een tijdelijk vangnet voor mensen die niet in hun onderhoud kunnen voorzien. Het doel is te voorzien in de noodzakelijke kosten van bestaan. Als mensen samen in een huis wonen hebben ze schaalvoordelen. Ze hebben bijvoorbeeld lagere woonlasten. Daar houdt de kostendelersnorm rekening mee. Overigens biedt de Participatiewet gemeenten de mogelijkheid om de uitkeringshoogte aan te passen als de individuele situatie hier om vraagt en er geen voorliggende voorzieningen aanwezig zijn. Jongeren tot 21 jaar en studenten tellen niet mee voor de kostendelersnorm. De Staatssecretaris van SZW, de Minister van VWS en ik zien om die reden op dit moment geen noodzaak wijzigingen aan te brengen met betrekking tot de kostendelersnorm.

Ten aanzien van de overgang van de jeugdhulp naar de Wmo-ondersteuning geldt dat jongeren onder bepaalde voorwaarden ook na de 18^e verjaardag bij dezelfde zorgaanbieder zorg mogen ontvangen. Jeugdhulp kan doorlopen tot het 23^e levensjaar. Bovendien staat in de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015³ dat gemeenten in een beleidsplan dienen op te nemen op welke wijze zij de continuïteit van ondersteuning waarborgen aan de jongeren die tot hun 18^e onder de Jeugdwet vallen. De overgang van jeugdwet naar Wmo-ondersteuning kent dus geen juridische belemmering. SZW en VWS willen samen met de VNG en de ministeries van JenV, OCW en BZK in het kader van de «Werkagenda 18-/18+» gemeenten en zorgaanbieders stimuleren en ondersteunen om een soepele overgang naar volwassenheid te bewerkstelligen.

Vraag 3

Herkent u het beeld in andere gemeenten dat steeds meer jonge vluchtelingen op straat leven?

Antwoord 3

Ik herken dit beeld niet en constateer dat het beeld ook niet wordt onderbouwd in het artikel. Ook de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid herkent dit beeld niet. Het beleid met betrekking tot de alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv's) is er juist op gericht om, wanneer zij een verblijfsvergunning krijgen, hen zo goed mogelijk naar de samenleving te begeleiden. In het bestuursakkoord van november 2015 is afgesproken dat amv's direct meetellen voor de taakstelling na plaatsing in een opvangvoorziening in de gemeente. Nadat zij 18 zijn geworden, worden zij door de gemeente gehuisvest. Zodoende blijven de jong volwassen vergunninghouders zo veel mogelijk in dezelfde omgeving of regio als tijdens hun opvang. Daardoor kunnen zij hun sociale contacten aanhouden en de eventueel ontvangen zorg, begeleiding en het onderwijs voortzetten. Om de overdracht van amv's bij het bereiken van de 18de verjaardag zo goed mogelijk te laten verlopen is een handreiking opgesteld. Deze handreiking biedt een leidraad voor samenwerkingsafspraken tussen de gemeenten, Nidos en de contract-

² Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2016–2017, nr. 2708

³ Wmo 2015, artikel 2.1.2 vierde lid, onderdeel e

partner(s) en betrokken organisaties zoals woningbouwcorporaties en zorgverleners⁴. Amv's die (nog) geen verblijfsstatus hebben en 18 jaar worden stromen vanuit de amv-opvangvoorziening door naar een reguliere opvangvoorziening.

Vraag 5

Bent u bekend met andere bepalingen uit de Participatiewet waardoor zwerfjongeren in de problemen (bijvoorbeeld in de schulden) komen? Zo nee, bent u bereid hier onderzoek naar te doen?

Antwoord 5

Bij de Staatssecretaris van SZW, de Minister van VWS en mij zijn geen specifieke bepalingen bekend uit de Participatiewet waardoor jongeren of zwerfjongeren in de problemen komen. Binnen de Participatiewet geldt dat school voor werk gaat. Jongeren tot 27 jaar moeten eerst hun mogelijkheden voor onderwijs volledig benutten. Ook moeten jongeren eerst vier weken zelf naar werk zoeken voordat zij een aanvraag voor bijstand kunnen indienen. De bijstandsuitkering geldt nadrukkelijk als het laatste vangnet, omdat voorkomen moet worden dat jongeren langdurig afhankelijk worden van bijstand. Dat neemt niet weg dat bij kwetsbare jongeren het soms nodig is (tijdelijk) bijstand te verlenen. De gemeenten hebben beleidsruimte om maatwerk te bieden in de financiële ondersteuning van jongeren bij het toekennen van een bijstandsuitkering. In de handreiking voor gemeenten die in het kader van de aanpak 16–27 is gemaakt, wordt uiteengezet welke mogelijkheden gemeenten hebben⁵.

Vraag 6

Weet u hoeveel zwerfjongeren een verleden hebben in een jeugdzorginstelling? Zo nee, bent u bereid een onderzoek uit te voeren naar de aantallen jongeren met een jeugdzorgverleden in de maatschappelijke opvang en op straat?

Antwoord 6

Nee, dat is mij niet bekend. Zoals ik bij vraag 8 en 9 toelicht, lopen er op dit moment reeds diverse trajecten om te komen tot een verbeterde aanpak van deze problematiek. Om die reden zie ik op dit moment geen noodzaak hier apart onderzoek naar te laten verrichten.

Vraag 8, 9

Welke oplossingen ziet u om te voorkomen dat het aantal zwerfjongeren de komende jaren verder stijgt? Kunt u toelichten hoe u dit gaat vormgeven? Wat gaat u doen met het geld dat hiervoor in het regeerakkoord is gereserveerd?

Deelt u de mening dat er een actieplan met oplossingen op de korte en lange termijn nodig is om te voorkomen dat de komende jaren meer jongeren dakloos worden? Zo ja, wanneer kunnen we deze verwachten? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 8, 9

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de aanpak van deze doelgroep en het maken van goed beleid om te voorkomen dat mensen dakloos raken. Zoals de toenmalig Staatssecretaris van VWS in de brief van 3 juli jl.⁶ heeft aangegeven, werken gemeenten op dit moment aan een inhoudelijke doorontwikkeling van het beschermd wonen en de maatschappelijke opvang. Zij werken in hun regio samen aan een plan over hoe zij de ondersteuning aan de cliënten van beschermd wonen en de opvang vorm gaan geven. Een integrale aanpak op alle probleemgebieden van de cliënt is daarbij het uitgangspunt. Gemeenten geven hierin aan hoe zij invulling geven aan een aantal inhoudelijke uitgangspunten zoals benoemd in het advies van de commissie Toekomst beschermd wonen. Het gaat bijvoorbeeld om het

⁴ <https://vng.nl/files/vng/20170615-handreiking-overdracht-amvs-die-18-worden-vng-nidos.pdf>

⁵ <http://www.16-27.nl/gemeenten/handreiking-gemeenten/>

⁶ Kamerstuk 29 325, nr. 89

garanderen van langdurige begeleiding met flexibele intensiteit, maar ook om preventie en het bevorderen van de uitstroom naar passende woningeenheden.

Daarnaast lopen er enkele specifieke trajecten die een bijdrage leveren aan een betere aanpak van deze problematiek. Zo ondersteunt het Rijk de VNG en gemeenten met een landelijke werkagenda 18-/18+ waarin de overgang van kwetsbare jongeren naar volwassenheid centraal staat. Ook is er onderzoek gestart waarin de problemen rondom zwerfjongeren met schulden in kaart worden gebracht en verbetermaatregelen voor de korte en langere termijn op een rij worden gezet. Dit onderzoek zal begin 2018 worden afgerond. Op basis van de uitkomsten van dit rapport bekijk ik of aanvullende maatregelen gewenst zijn en zo ja, welke. Op dit moment wordt nog bekeken op welke manier de middelen uit het Regeerakkoord het meest effectief kunnen worden ingezet.